מוזיקה עממית (השם לא ידוע)

לחן: לא ידוע

רעיון לפעילות: לאריסה

ערכו: חגית אליאס וצופיה עמר

הקדמה:

הפעילות מזמינה להשתתפות מוזיקלית פעילה וחווייתית בכיתה או כהופעה לקראת חג החנוכה באמצעות המחשה של שמונת נרות החנוכייה.

מטרות מוזיקליות:

- הבחנה בין חלקים זהים וחלקים שונים או דומים ביצירה (באמצעות המונחים זהה-שונה-דומה).
- מודעות לציפיות והבחנה בהפתעות (הצטברות של תבנית מלודית חוזרת).

מטרות חוץ מוזיקליות:

- פיתוח קואורדינציה של אצבעות הידיים.
- היכרות עם מושגים: חנוכייה, נרות, סדר הדלקתם וכיוונים, תרגול מספרים.
- פיתוח מיומנות חברתית - בניית חנוכייה משותפת עם התלמידים.

אוכלוסיית היעד:

מתאימה לכיתות משולבות כיתות א' – ג'.

החלק הראשון של הפעילות מתאים לאוכלוסיית מש"ה ו- ASD ברמת תפקוד גבוהה והחלק של פיתוח הפעילות בהמשך, מתאים לכלל האוכלוסיות הכוללות גם תפקודים מורכבים יותר.

מערך שיעור

עזרי הוראה:
קישור לקובץ השמע של היצירה.

קישור לסירטון הדגמת הפעילות.

זוגות של כפפות לבנות כמספר התלמידים, מנורת אולטרה סגולה, חנוכייה מנוילנת, 9 נרות מנוילנים, כלי נגינה כגון כלי הקשה/ תופים/ פעמונים/ דרבוקות וכדומה כמספר תלמידי הכיתה.

במידה ומספר התלמידים בכיתה גדול ממספר הנרות בחנוכייה ניתן לחלק כלי נגינה לפי מספר הנרות ויהיו מספר תלמידים שייצגו נר באמצעות כלי הנגינה. אפשרות נוספת: כל התלמידים יקבלו כלי נגינה זהה וינגנו לפי הנחיית המורה ומספר הנר שהם קיבלו.

אם מספר התלמידים זהה למספר הנרות כל תלמיד מקבל כלי שונה או לסירוגין כולם מקבלים כלי נגינה זהה וכל אחד מיצג את הנר בתורו.

אם מספר התלמידים קטן ממספר הנרות ניתן שתלמיד ייצג מספר נרות.

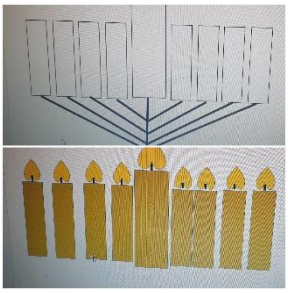

דוגמא לחנוכייה המנוילנת

דגשים לתנאים פיזיים:
ניתן לביצוע בתנאים הקיימים בכיתה.

מהלך הפעילות:

המורה מציגה חנוכייה אמיתית או מנוילנת ויוצרת שיח על חג החנוכה, מה מדליקים? כמה נרות? מאיזה צד מתחילים להדליק ומה סדר ההדלקה? כמה נרות בכל יום? וכן הלאה.

הכנה להאזנה ליצירה – המורה מציגה משחק ידיים ואצבעות תוך כדי הסבר מילולי (ללא מוזיקה). המורה שואלת: "איך אפשר ליצור חנוכייה עם האצבעות שלנו?" מאפשרים לתלמידים להציע הצעות.

משחקים יחד את משחק האצבעות: כף יד ימין סגורה מול התלמידים והמורה מרימה אצבעות זו אחר זו מזרת יד ימין לפי סדר ללא האגודל. בסיום הרמת אצבעות יד ימין עוברים לכף יד שמאל סגורה כאשר האצבע מורמת ראשונה (שוב ללא אגודל), אמה אחריה, קמיצה וזרת. משחקים במשחק עד שהילדים שולטים בהרמת האצבעות לפי הסדר.

האזנה - כעת משחקים את משחק האצבעות יחד עם המוזיקה (קישור) ובהתאמה לפיסוק המוזיקלי.

בחלק החוזר של היצירה מצטרפים בתנועות המתאימות לרמה של האוכלוסייה. לדוגמה: פעמיים טפיחה על הברכיים וגלגול ידיים, פעמיים טפיחה על הברכיים ושלוש מחיאות כפיים (לאוכלוסייה נמוכה יותר ניתן להפחית לתנועה אחת או שתיים).

קישור לסירטון המדגים את הפעילות התנועתית לחלק החוזר.

ניתן לבצע את הפעילות עם זוג כפפות לבנות לכל תלמיד ומנורת אולטרה סגול בחושך להופעה.

המלצה לפיתוח:

להעביר את הפעילות באמצעות המחשה.

בכל אחת מהדוגמאות המורה מדגימה ומסבירה את תוכן הפעילות.

- פעילות עם חנוכייה ונרות: כל תלמיד מקבל נר ובכל פעם ששומעים את התבנית המלודית החוזרת, תלמיד מגיע לחנוכיה ושם בה נר נוסף. במידה ומספר הנרות לא זהה למספר התלמידים, תלמיד יכול לקבל מספר נרות. בזמן שתלמיד שם את הנר, בחלק החוזר התלמידים מבצעים את התנועות שלמדו (התנועות של החלק החוזר המפורטות במהלך הפעילות). המורה מצביעה על הנרות שכבר נוספו לפי סדר ובהתאמה למוזיקה עד שנשמעת התבנית המלודית החוזרת שמייצגת את הנר החדש.
- פעילות עם חנוכיית ציור מנוילנת ונרות מנוילנים. כל תלמיד בא בתורו ומניח את הנר במקום הנכון. במידה ומספר הנרות לא זהה למספר התלמידים תלמיד יכול לקבל נר נוסף ולהניח אותו בתורו על לוח החנוכייה – החנוכייה המנוילנת נמצאת על הלוח/ על הקיר/ על הריצפה. כפי שצוין קודם המורה מצביעה על הנרות החוזרים עד שמגיעים לנר החדש אותו הילד צריך להוסיף.
- תזמור:
כל תלמיד מקבל או בוחר כלי הקשה: דרבוקה, פעמונים או תופים ומנגן בתורו לפי מספר הנר שהוא קיבל. תלמיד אחד יכול להיות השמש ומנגן בחלק החוזר. הוא ינגן בכלי דומה או גדול יותר משאר חבריו כדי להמחיש ולהדגיש את היותו שמש. לדוגמא התלמידים ינגנו בדרבוקות קטנות כאשר הוא ינגן בדרבוקה גדולה. אפשרות נוספת: התלמידים ינגנו ביחד בחלק החוזר. במידה ויש צורך בתיווך, הפעילות תתווך על ידי המורה בהצבעה על התלמיד שתורו לנגן.
- מכינים "חנוכיית תלמידים" ומעמידים אותם בשורה. אפשר להעמיד לפי גובה או מתוך בחירה של התלמיד את הנר אותו הוא רוצה לייצג. בכל פעם שמגיע תורו של תלמיד (לפי מספר הנר) הוא מסתובב יחד עם המוזיקה (או ממציא תנועה לפי רמת תפקוד של התלמידים).

תובנות ועקרונות עבודה:

- הפעילות המוטורית עם האצבעות והידיים מאוד מאתגרת ולכן מתאימה יותר לאוכלוסייה בתפקוד גבוה.
- חלקי המוזיקה חוזרים וקליטים ויתאים לפעול עם היצירה גם עם אוכלוסיות בתפקוד נמוך לצד ההמלצות שהוצעו לפיתוח.